

| PKI overheid |

Is uw organisatie klaar voor de elektronische handtekening?

Handreiking elektronische handtekening: Bestuurder

Voor wie is deze handreiking?

Indien u of uw medewerkers van de overheidsinstelling waar u bestuurder van bent in aanraking komen met een elektronische handtekening, is deze handreiking voor u interessant.

Elektronische overheidsdienstverlening

Steeds meer overheidsinstellingen zien het internet als een belangrijk communicatie- en transactiekanaal voor hoogwaardige elektronische dienstverlening met hun relaties (burgers, bedrijven en overheid). De overheidsinstelling is dag en nacht beschikbaar en overheidsdiensten kunnen in potentie 'anytime, anywhere' toegankelijk worden gemaakt. Door het slim inzetten van internettechnologie kunnen overheidsinstellingen hun dienstverlening aan klanten verbeteren. Bovendien kunnen forse kostenvoordelen worden behaald doordat de administratieve lasten worden verlicht en informatie à la minuut kan worden verwerkt.

De Nederlandse wetgever heeft een aantal wettelijke regelingen getroffen waarmee elektronische dienstverlening mogelijk wordt gemaakt. Belangrijke mijlpalen hierbij zijn de implementatie van de Wet elektronische handtekeningen (Weh), het wetsvoorstel Elektronisch bestuurlijk verkeer (Webv) en de reeds geïmplementeerde Europese Richtlijn voor elektronisch factureren. Door de komst van deze wetten krijgen overheidsinstellingen groen licht om tot 'echte' elektronische dienstverlening te komen. Daarnaast is de stand der techniek inmiddels zo vergevorderd dat op grote schaal gebruik wordt gemaakt van elektronische handtekeningen voor de beveiliging van elektronische communicatie. Denk bijvoorbeeld aan de elektronische handtekening van de Belastingdienst voor het ondertekenen van de elektronische aangifte, de calculators die worden ingezet bij het internetbankieren en de elektronisch ondertekende uittreksels die door de Kamer van Koophandel worden uitgegeven.

De vijf feiten die elke bestuurder dient te weten

Hieronder worden de vijf essentiële punten behandeld over elektronische dienstverlening en het gebruik van de elektronische handtekening die elke bestuurder dient te weten (gebaseerd op het Webv).

Feit 1: Elektronisch = schriftelijk

Elektronische berichten vallen volgens het Webv onder de omschrijving van 'schriftelijkheid'. Hierdoor wordt elektronisch verkeer tussen overheidsinstellingen, burgers en bedrijven expliciet toegestaan. Behalve in die gevallen waar specifieke wetgeving vereist dat een dienst op de conventionele wijze dient plaats te vinden, kan deze dienstverlening dus elektronisch plaatsvinden. Onder elektronisch verkeer wordt bijvoorbeeld informatie via een website, e-mail of via fax verstaan.

Feit 2: Elektronisch is aanvullend

Elektronisch verkeer vormt een volwaardig aanvullend alternatief voor conventionele communicatie, maar niet ter vervanging daarvan. Overheidsinstellingen die elektronische diensten willen aanbieden zullen dan ook altijd via de conventionele weg bereikbaar moeten blijven. Het niet beschikken over internet mag geen reden zijn om delen van de bevolking van overheidsdienstverlening uit te sluiten.

Feit 3: Kenbaarheid

Zowel overheidsinstellingen als burgers en bedrijven kunnen ieder voor zich bepalen in welke mate zij openstaan voor elektronische dienstverlening en het gebruik van elektronische handtekeningen. Hierbij geldt dat alle betrokken partijen kenbaar moeten maken hiervoor wel of niet open te staan, bijvoorbeeld door dit expliciet aan te geven op een aanvraagformulier. Dit uitgangspunt impliceert dat een partij andere partijen niet kan

verplichten (alleen) gebruik te maken van een elektronisch communicatiekanaal.

Feit 4: Passende beveiliging

De aard en inhoud van een elektronisch bericht en het doel waarvoor het wordt gebruikt, zijn bepalend voor de mate van beveiliging die is vereist. Hierbij geldt dat de mate van betrouwbaarheid van het bericht even betrouwbaar dient te zijn als in de papieren wereld. Aan de verlening van een vergunning bijvoorbeeld moeten hogere eisen worden gesteld dan aan de verstrekking van algemene inlichtingen die ook via de traditionele weg verkrijgbaar zijn. Omgekeerd geldt dat de drempel ook weer niet onnodig te hoog moet worden gelegd, aangezien dit kan leiden tot onwerkbare processen.

Feit 5: Elektronische handtekeningen

Sinds mei 2003 is de elektronische handtekening in Nederland expliciet voorzien van een wettelijke status. Met de implementatie van de Wet elektronische handtekeningen (Weh) heeft de elektronische variant van de handtekening in Nederland een juridische status gekregen. Hierdoor wordt de discussie beëindigd wanneer welke vorm van een elektronische handtekening nu wel of niet geschikt is voor een bepaald doel. Door het gebruikmaken van een elektronische handtekening bij het aanbieden van elektronische diensten kan in een passende beveiliging worden voorzien. De elektronische handtekening kan hierdoor worden ingezet om ervoor te zorgen dat elektronische correspondentie en transacties op belangrijke punten kunnen wedijveren met de bekende 'handtekening op papier'.

Hoe nu verder? Vier tips voor de bestuurder...

Zoals hierboven is aangegeven ligt de weg voor overheidsinstellingen vrij om diensten op elektronische wijze te verrichten. Gezien de doelstellingen van het kabinet met betrekking tot elektronische overheidsdienstverlening en de verdere inburgering van internet, is de kans groot dat uw organisatie vroeg of laat, al dan niet op eigen initiatief, wordt geconfronteerd met de vraag om (meer) elektronische diensten en het gebruik van elektronische handtekeningen. Om beslagen ten ijs te komen kunt u als bestuurder hierop anticiperen. Hierbij vier tips voor bestuurders:

Tip 1: Identificeer potentiële diensten en doelgroepen

Als bestuurder zult u moeten bepalen in welke mate uw organisatie openstaat voor elektronische dienstverlening en voor welke doelgroepen. Hierbij heeft u zelf de mogelijkheid om te bepalen voor welke diensten de elektronische deur kan worden dichtgehouden of op een kier kan worden gezet. Wel dient u rekening te houden dat, zolang nog niet iedereen over toegang tot internet beschikt, diensten tevens via de conventionele weg moeten worden aangeboden.

Tip 2: Start kleinschalig

Het starten met elektronische dienstverlening en het gebruikmaken van elektronische handtekeningen kan ingrijpende gevolgen hebben. De kans is namelijk groot dat de IT-infrastructuur en (delen van) processen moeten worden aangepast en medewerkers moeten worden opgeleid. Ons advies is dan ook kleinschalig te starten met een beperkte gebruikersgroep om ervaring op te doen. Hierdoor kunnen nauwkeurige schattingen worden gemaakt van te verwachten baten en lasten bij eventuele opschaling. De praktijk wijst uit dat eenvoudige en laagdrempelige diensten in combinatie met een enthousiaste gebruikersgroep die veel van deze dienst gebruikmaakt zich hiervoor het best lenen. In een later stadium kan de elektronische dienst verder worden opgeschaald, worden bijgeslepen en mogelijk worden toegepast op andere vormen van dienstverlening

Tip 3: Formuleer beleidsuitgangspunten voor passende beveiliging

Indien wordt besloten diensten elektronisch te ontsluiten zal uw organisatie moeten zorgdragen voor een passende beveiliging. Van belang is dat hierbij dezelfde waarborgen bestaan als bij het papieren proces. Soms bestaat echter de neiging bij elektronisch verkeer een hogere mate van beveiliging te vereisen dan bij conventionele communicatie. Dit is niet altijd gewenst, want dit kan de overheidsinstelling immers op hogere kosten jagen dan wanneer geen elektronische communicatie plaatsvindt. Hiervoor zult u daarom beleidsuitgangspunten moeten formuleren welke waarborgen dat wordt gebruikgemaakt van passende en kosteneffectieve beveiligingsmaatregelen, zoals de omgang met elektronische handtekeningen.

Tip 4: Zoek aansluiting bij andere overheidsinstellingen

Veel overheidsinstellingen hebben reeds de eerste stappen gezet op weg naar elektronische dienstverlening. Er is dan ook veel kennis en kunde voorhanden. Voor sommige vormen van elektronische dienstverlening en het gebruik van elektronische handtekeningen hebben zich reeds best-practices gevormd. Denk bijvoorbeeld aan de WOZ-online toepassingen van een aantal gemeenten. Met enige regelmaat worden door het informatiecentrum PKloverheid handreikingen gepubliceerd en rondetafelbijeenkomsten georganiseerd. Het wordt dan ook aanbevolen hierbij aansluiting te zoeken.

Andere handreikingen in deze serie

Naast deze Handreiking elektronische handtekening voor de Bestuurder, zijn in deze serie tevens handreikingen beschikbaar voor de:

- Leidinggevende
- Medewerker
- ICT-deskundige

Meer informatie?

Heeft u behoefte aan advies, of bent u op zoek naar meer achtergrondinformatie over elektronische handtekeningen of specifieke hulpmiddelen? Neem dan contact op met het Informatiecentrum PKIoverheid. Het informatiecentrum heeft veel kennis, documenten en hulpmiddelen ter beschikking over de mogelijkheden en gevolgen van het invoeren en het gebruiken van elektronische handtekeningen.

| PKI overheid |

Informatiecentrum PKIoverheid
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
070-8887950
info@pkioverheid.nl
www.pkioverheid.nl